

Дискурсивний погляд на поезію передбачає аналіз художніх текстових концептів – одиниць індивідуальної свідомості, когнітивного стилю [1, с. 73], авторської картини світу [4, с. 97] або концептосфери [3, с. 17], що вербалізуються у текстах письменника та актуалізуються в свідомості читача на основі значень мовних одиниць, які формують у дискурсі певні смисли.

Художні концепти поетичного дискурсу Р.М. Рільке (DING, LEERE, EINSAMKEIT, DUNKELHEIT, LICHT, GOTT, LIEBE, NATUR, GEMÜHT, STILLE, MUSIK, BEZUG) демонструють два типи актуалізації: експліцитну та імпліцитну. В першому випадку текстовий концепт є експлікатором, у другому – імплікатором, інакше кажучи, експлікатори вербалізовані в художньому тексті в експліцитний спосіб, імплікатори – в імпліцитний. Тож під імплікатором розуміємо художній концепт, який, будучи імпліцитно вербалізованим у художньому тексті, актуалізується на основі мовних індикаторів та дискурсивного контексту.

Лексичні індикатори імплікативів вивчаємо в двох взаємно пов'язаних напрямках: 1) аналіз лексичного наповнення поетичних текстів із виявленням частоти лексичних (повнозначні частини мови) і фразеологічних одиниць, що дозволяє встановити ключові слова і на їх ґрунті – інвентар художніх концептів, притаманних авторській картині світу Р.М. Рільке; 2) ономасіологічний аналіз лексичних одиниць, які є ключовими словами, що уможлиблює структурування картини світу автора у вигляді парцел – мережі тематично близьких концептів [2, с. 5]. Ономасіологічний аналіз включає аналіз лексичного значення та внутрішньої форми слова, виявлення синонімічного ряду лексеми та визначення способів вторинного переосмислення лексеми у метафорах і метоніміях.

Лексичними індикаторами імплікативів у поетичному дискурсі Р.М. Рільке виступають лексичні й фразеологічні одиниці, що формують номінативне поле концепту та тим самим виступають засобами його вербалізації. Конкретизуємо ці

засоби на прикладі концепту LIEBE, ними є: а) безпосередні номінації концепту (*Liebe, Minne*); однокореневі номінації концепту (*Liebesgefühl, Beliebtheit, Liebschaft*); похідні лексеми (*Geliebte, Liebende, verliebt, lieben, liebkosen, Liebste*); контекстуальні синоніми (*Sehnsucht, Süßigkeit, Schönverbundnes, Zärtlichkeit, Eros*); оказіональні індивідуально-авторські номінації (*mein süßes Lieb, süßes Liebchen, Sehnsüchten, sich verflüstern*); лексеми, що номінують ознаки концепту (*Gefühl, Zuneigung, Wertschätzung, Verbundenheit, Begehren, Frau, sich sehnen, (sich) fühlen*); лексеми, що позначають концепти-асоціати (*Glück, Leid, Herz, Traum, Wunder, Erregung, Atemzüge, Brüste, Lippen, Scham, besitzen, begehren*); фразеосполучення (*in Treu, mein Schatz*); метафоричні номінації (*Flamme, die Augen auf j-n legen, nur ein Lächeln lang*). Сталі висловлення з ключовим словом та вільні словосполучення, які номінують ознаки концепту, відносимо до синтаксичних індикаторів імплікатів.

Імплікати поряд із імплікатурами формують імплікативний простір поетичного дискурсу Р.М. Рільке, створення якого відбувається у свідомості читача на основі асоціативних відношень між концептами.

Література

1. Белехова Л. І. Образний простір американської поезії: лінгвокогнітивний аспект : дис. ... доктора філол. наук : 10.02.04 "Германські мови" / Л. І. Белехова ; КНЛУ. – Київ, 2002. – 461 с.
2. Жаботинская С. А. Модели репрезентации знаний в контексте различных школ когнитивной лингвистики : интегративный поход / С. А. Жаботинская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – № 848. – 2009. – С. 3–10.
3. Маслова В.А. Когнитивная лингвистика / В.А. Маслова. – Минск : ТетраСистемс, 2004. – 256 с.
4. Semino E. A Cognitive Stylistic Approach to Mind Style in Narrative Fiction / Elena Semino // Cognitive Stylistics: Language and Cognition in Text Analysis. – Amsterdam; Philadelphia : Benjamins. – 2002. – P. 95–122.